

ali pa tudi drevesa, ki preveč v les rastejo, in potem takem malo sadu prinašajo. In slednjič tudi taka drevesa, ki slabo rastejo in preobilno rodijo, ki bi tedaj kmalo morala oslabeti. Drevo, ki se ima prežlahtniti, se mora najprej na podoben način porezati, kakor se to godi z drevesi, ki se pomlajajo in sicer se to tudi godi ali jeseni ali spomladi.

Ko se izbira sorta, ktera se hoče na novo v drevo vcepiti, kakor se to z pomlajenimi godi. Osebito se morajo divje mladike, ktere iz podlage poganjajo, skrbno odstraniti, od žlahtnih pa se le tiste puščajo, ki so za lepo drevesno krono priležne in prikladne. Take mladike se tudi prikrajšajo, da se razrastejo in obrastejo. Vsešno se morejo prežlatnovati samo po sebi umevno le zdrava drevesa.

Ker se vcepljeni sušljenki, pogosto od ptic, ki rade na nje posedajo, polomijo, tako je dobro ako se čez nje vrbje ali lešje šibe v ločne razprejo, na ktere potem ptice posedajo.

Samo po sebi se razume, da se vse rane, ki se pri požlahtnovanju naredé, z voskom zamažajo, ako se hoče od takega dela zaželeni vspah imeti. Če so se morala požlahtnjena mesta z ličjem ali drugimi obezami obezati, tako se morajo te obeze, brž ko so žlahtne mladike po 12 do 15 centimetrov vzrastle odrezati ali razrezati. Če so se pa le papirni in z voskom pomazani trakovi za to porabili, tako tega ni treba, ker se papirne obeze same ob sebi pretrgajo, če veja odebeleva.

Kakor je že bilo povedano, je dobro pomlajeno drevo pognojiti, da prav krepke in bohotne mladike poganja.

Koreniti pomoček zoper žizka je pre hmelj.

Da se žizki primorajo brž iz žitnice izseliti, se priporoča hmelj. Oster duh te rastline je namreč, kakor se je opazilo, temu mrčesu tako zopern, da ga primeroma malo hmelja iz žitnega kupa prežene. Nič ne škodi, če hmelj ni posebne lepe sorte. Pomeša naj se med žito na kupi, kup nekoliko prelopati in mrčes bode v kratkem pobral šila in kopita. Omeniti pa je treba, da je na žitnici potrebno zraka in čistote. Smeti in pleve ali zadnje žito ne sme biti v bližnjavi. V takih kupih žizek svojo zalego rad polaga in ko se je iz žitnega kupa oster duh hmeljev razknil, začne pogubno svoje delo zopet iz nova. Žitu hmeljev duh čisto nič ni na škodo in mogoče je tako žito na mlin dati z vsem hmeljevim drobirjem vred.

Kako se močnice ali granke v rudečem vinu vkulavajo.

Vzame se sklenka lahkejšje sorte rudečega vina, ki se z 4 kili sladkorja, ki se je prej z vodo nekoliko razmočil, pomeša, v kotličku

dobro zavreje. Vloži se tudi treskica vanilje. Na to se vsuje 12—14 litrov dobro izbranih in opranih močnic, ktera zmes se četrt ure rahlo kuha in pene vedno z nje posnemajo. Nato se močnice s penino žlico iz kotla ven vzamejo, sok pa še na ognju pusti, da se dobro vkuha, in potem še le na močnice vlije. Dobro je tudi nekoliko krhljev olupljenih jabelk ali grušek med močnice dejati in z njimi vred vkuhati.

Kako trdo usnje zopet mehko narediti. Mnogo jih je, ki mislijo, da se črevlji, skornje itd., ki so po daljšem ležanju trde postale, z mazanjem zopet zmehčati dajo. Temu pa vendar ni popolnoma tako. Zmehča se usnje naj bolje s tem, da se prej v toplo vodo pomoči, in potem še le z mastijo dobro pomaže.

Tržno poročilo dunajsko. Klavna goveja živina je dražja postala za 1 fl. do 1 fl. 50 kr. pri meterskem centu; strd velja 33 do 35 fl. met. cent; koruzi in ovsu je cena poskočila za 10 kr. sadje radi kupujejo: jabelka mašanceljni, veljajo 14—20 kr., rejnete 12—20 kr. gruske zimske 25—50 kr., orehi 40—40 kr. kilo, hmelj Zateški 125—135 fl. za 50 kilo. Ošavski pa 65—95 fl.

Sejmi. 24. nov. Gomilica, sv. Marjeta na Pesnici, Šoštanj, 25. nov. Loče, Hollenegg, Kaniža, Ptuj, Wildon; 27. nov. Gradec, 30. nov. Svičina, 1. dec. sv. Andraž v Slov. gor., Celje, Maribor, Rogatec, Strass, Veržej, Bizelsko, 2. dec. Konjice.

Dopisi.

Od Noveštiffe. († G. Dornik — šola.) Naš mnogoletni župnik č. g. Gašper Dornik umrl so v Škofji Loki na Kranjskem, kder so v pokoji preživeli svoje zadnje dni na tem svetu. Učakali so visoko starost 77 let. Bog jim daj uživati večni mir in plačilo v nebesih za mnogovrstni trud pri nas. — Letos je našo šolo prišel nadzorovat šolski okrajni nadzornik g. Ambrožič. Kako je kaj bil zadovoljen s šolo in učiteljem, to nam ni znano, pač pa, da sedaj tirjajo od faranov naj postavijo novo in večjo šolo. Mislim, da se s tem ne bodo zboljšale šolske razmere. Kajti ni verjetno, da bode potem več učencev v šolo zahajalo, kakor sedaj. Slabemu obiskovanju šole ni uzrok učilnica. Ta je prostorna dovolj. Uzroki so drugod, katerih vsi se tudi ne dajo odpraviti na pr. slabe steze, dolge poti do šole. Vpisanih je baje 120, a ti so menda le na papirji. Kajti lani je redno v šolo prihajalo predpoldnem kakih 10—13, popoldne 25. Včasih je bilo popoldne po 1, a popoldne po 5 učencev. Nevolja po fari je vsled novice, da bo treba novo šolo staviti, silno velika. Komaj 800 duš broječa

fara je morala 5000 fl. plačati za bernsko odkupnino, nadlegovale so jih nime in poginolo je čez 200 svinj. Leško si toraj mislimo, kako jih je nepovoljna novica iznemirila in prestrasila. Bog pomagaj!

Od Save. (Žalostne razmere kmetov in delavcev.) Ako se le nekoliko ozremo krog sebe, hitro zapazimo žalostno istino, kako hitro naš vbogi kmetovalec in delavec propada velikemu kapitalu na korist. Posebno velja to o krajih, kjer so premogovniki, ki velike množine lesa pri svojem obrtu potrebujejo. Naj bi kdo prišel, ki je pred 20. leti po onih krajih goste jelove ali smrekove gozde videl, zdaj bi se prepričal, da ondi tla kažejo gola rebra. V onih krajih so kmetje brez male izjeme že skoraj ves les k premogovnikom izvozili in to po tako slepi ceni, da sami uradniki priznavajo, da njim niti truda za vožnjo ne plačajo, les njim tedaj dajo zapstoja. Sicer so pa ona delnična društva na premog po imenovanih krajih vže dosta kmetij pokupili, kjer zdaj po njivah in travnikih in goličavah imenovano drevje sadijo. Ali če vbogi kmetič v svojo streho rudečega petelina dobi, mu imenovana društva niti komada lesu ne prodajo, ko bi ga tudi trikrat dražje platil, nego ga zdaj prodava, v svojem gozdu pa ga tudi ne bode imel. Kmetje si torej malo pomorejo s prodajo lesa. Časih zamudi kmet celi dan pri vožnji in domu grede majhno svoto denarja, ki ga je za svoj les stržil, večidel v krčmi pusti. Več kmetov je vže v onih krajih na kant prišlo, ki so, prej marljivi gospodarji, jeli les k premogovnikom voziti pravno se pa tudi privadili žganjici in svoje gospodarstvo zanemarili ter sebe in svojo družino v revščino pahnili. Kako je pa z rudarji? Dne 19. oktobra je stopil oni del obrtne novele v veljavo, ki ima namen rudarjem težavni stan nekoliko olajšati. Rudarji delajo vsaki dan 12 ur, a v nedeljo namesto, da bi smeli k božji službi, morajo celo 18 ur vkup delati. Omenjena postava pravi, da rudarjem je v jamskem spridenem zraku dosti 60 oziroma 66 ur na teden delati. Tukaj ob Savi so 4 premogovniki blizo skupaj, a le pri jedinem se je imenovana postava rudarjem razglasila in ko so drugi dan rudarji delo oni čas ostavili, kakor njim je v postavi naznanjeno, so bili vprašani, kdo jim je dovolil delo kakor drugekrati vstaviti, so oni odgovorili, da postava, na kar njim ravnatelj ukaže, da morajo ravno tako dolgo pri delu biti, kakor poprej in tako delajo rudarji namesto 60, celo 78 in 93 ur na teden. Uradniki se izgovarjajo, da se mora nepretrgoma delati, ker bi se njim drugače v jami škoda godila, a kedar ne morejo premoga prodajati, se njim ne godi škoda, ako se samo tri dni na teden dela. Kmetški hlapec, ki se naveliča za hlapca služiti ali ima

uže naklep ženiti se, pusti službo in postane rudar. Tukaj mu dajo na zahtevanje uradniki spričalo, koliko da eden mesec zasluži. S tem spričalom ide on k županu in župniku, ki mu tudi morata dovoliti, da se ženi, in kaj potem? Ko se mu družina namnoži in ko sprevidi, da ne zasluži več toliko, da bi zamogel sebe in svojo obitelj glada in golote obvarovati obupa, naj dela in se muči, kolikor mu njegova telesna moč dopusti. Tedaj se jame kesati, da se je oženil in jame preklinjati sebe in svoje starše in onega, ki mu je v ženitev dovolil, in tudi žalostna resnica je, da število te vrste rudarjev se hitro množi, pa narod propada v takih razmerah.

Od sv. Martina pri Vurbergu. (Svečanost — vino — sadje.) Pretekla nedelja t. j. 16. nov. bila je za nas prav slovesni dan: Cerkva bila je natlačena in visokočastiti gosp. kanonik in dekan Kr. Kandut so farnega patrona sv. Martina v prav prisrčnej pridigi proslavljali, kakor lep izgled različnih sv. čednosti po različnih položajih njegovega življenja, ter so številne poslušatelje opominjali k pobožnemu posnemanju. Prečast. g. dr. Križanič so pa služili veliko sv. mešo, pri kateri sta 2 soseda čast. gospoda pomagala streči. Vsem čast. gospodom se prav prisrčno izreče: „Bog plati!“ Mi pa naj bi le tudi v resnici posnemali sv. Martina v življenji, da bi imeli tudi kakor on, srečno smrtno uro! — Kakor vinski patron nam je sv. Martin letos v obče menje pripravil, vendar mošt v boljše vino prekrstil, kakor lani. Vino še nima prave cene, ker ni kupcev, le naše cerkveno vino prodalo se je pri sv. Barbari polovnjak po 32—35 fl. brez posode. — Toda sadja, jabolk je letos bilo pri nas, da še nihče toliko ne pomni; vsak kmet in želar ima dovolj tolkle (jabelčnice) in zraven tega še so dobili po 300—500 fl. za prodano sadje, ker so štartinjak lepih mašanckarov po 14—17 fl. prodajali. Samo v naši fari je za prodano sadje zrešilo se skupaj kakih 20.000 fl. Tedaj dragi slovenski kmet: sadi, obrezuj, oskrbluj sadno drevje; glej, kako je hvaležno!

Iz Ruš. (Smešen nagrobni napis, — bralno društvo, — nemškutarji.) Na tukajšnjem pokopališči šopiri se tudi posilnemstvo namesto ljube domače slovenščine. Pri tem pa zabredejo v smeha vredne bedastoče. Tako beremo nagrobni napis najnovejši: „Fride Ihrer Achse“ t. j. „mir bodi njenej osi“, vrhu tega pa še „Fride“ kaže osla ali kozla, kajti pravilno je „Friede“. Oj ti ljuba „os“ menda si tudi sestavljalcu nagrobnega napisa po glavi vrtela. — Naša kmetška čitalnica ali bralno društvo bode v nedeljo ob 3. uri popoldne prav veselo. Nadejamo se obilne udeležitve. Našim nemškutarjem še sedaj zadnje volitve

po želodeh trgajo in grizejo. Menda so se le preveč šnopsa napili in gulaža najedli na stroške meščanov. Do prihodnjih volitev se naj iztreznijo in volijo pošteno — slovenski!

Iz Murskega polja. (Letina — banderaši — ogenj.) Ž letošnjo letino moremo biti zadovoljni. Ljubi Bog nam je dal poljskih pridelkov v obilni meri za ljudi in živino. le vina se je pridelalo malo in še to ni kaj dobrega. Nekateri vinogradi so imeli nastavljenega grozdja, da bolje niso mogli, ker pa ob času cveta ni bilo vreme ugodno, je imel navadno vsaki grozd po eno, dve, tri itd. jagod in to je vse slabo zdalo. Poljedelec ima za prodati raznih reči pa nikdo po ničem ne povprašuje: pšenica kilo po 6—7 kr. Vino stari polovnjak okoli 70 fl., goveda je se skozi leto dobro tržila, konji pa zmirom slabo, malo se giblje konjska kupčija. — Knjigarna „Štirya“ v Gradcu prodava sliko banderašev, narodnih kmetov iz ljutomerske okolice, ki so pozdravili Njih Veličanstvo Franca Jožefa v Radgoni. Slike so lepe in pomenljive le to si popravi, ljubi čitatelj, ako si videl sliko, da so naši kmetje imeli vsi lipovo vejico s cvetom in listjem za klobukom ne pa hrastove, kakor njih slika predstavlja. — Dne 1. listopada je Vidu Štibercu na Cvenu zgorelo poslopje in škedenj z vso krmo.

Iz Ljubljane. (Banka „Slavija“) sklenila je v mesecih julij, avgust in september t. l. 23.269 novih zavarovanj za 27.181.357 fl. 49 kr. kapitala ter je zato prejela 524.109 fl. 60 kr. zavarovalnine in pristojbin. Za škode plačala je v teh treh mesecih 168.448 fl. 95 kr. Denarni promet osrednje blagajnice iznašal je 2.528.805 fl. 46 kr. V posojilnicah bilo je v tem času naloženih 280.767 fl. 14 kr., na zemljišča posojenih pa 542.107 fl. 68 kr. Gasilne brizgalnice dobilo je sedem občin. — Od 1. jan. do 30. septembra t. l. bilo je sklenjenih 54.367 novih zavarovanj za 58.814.692 fl. ter se je uplačalo zavarovalnine in pristojbin 1.415.961 fl. 36 kr., izplačalo pa za škode 424.383 fl. 58 kr. Samoupravna društva za zavarovanje pokojnin postajajo od dne do dne bolj priljubljena. Dokaz temu je, da štejejo do konca septembra 1884 že 1201 člena, ki so skupno zavarovali 165.578 fl. 7 kr. pokojnin in zato obvezali se uplačati 646.670 fl. 45 kr. ulog. — Tudi zastopniški pokojninski fond se izdatno in hitro množi, kajti koncem septembra t. l. imel je že 46.519 fl. 57 kr. premoženja.

Iz Maribora. (Pevsko društvo, Seidl, razvanska nemčevalnica.) V nedeljo popoldne obhaja pevsko društvo svoj prvi občni zbor v Citalnici. Zvečer je veselica v gostilnici „Zur Stadt Wien“. — Znani Seidl je č. g. Čagrana, bivšega kaplana v Kamei, zalezoval in ko iz njegove pridge ni zvedel nič,

kamor bi s svojimi starimi zobmi ugriznil, je ga v pričo večih ljudij grdo opsoval. Zaradi tega je bil tožen, priče so resnico odločno potrduje. Dr. Lorber je skušal z Seidlom sicer niti pa vsaka vrzel bila je preozka, plot previsok, a Seidl predebel in pretežek. Zato je bil Seidl obsojen na 30 fl. plateža ali 6 dni zapora. No, Schmiderer hoj, kedaj bode pa tistih 4500 gold. plačanih, katere Seidl dolguje „kreis-amtu“? — V Razvanji so priselivši in nakupivši se tuje domačine spodrinoli in ubogi občini navesili šulvereinsko šolo, da utegnejo nemilo vzdihovati pod dolgovi. V nedeljo so z velikim trušem totti in še drugi tujci iz Maribora, Gradca in Dunaja tam šolo nemčevalnico odprli. Vina, piva, šnopsa, muzike, je bilo pa le malo — slovenskih prežarjev in nemškutar-skih lačenbergerjev. Pravega Slovenca ni bilo nobenega blizu! Tudi od cerkvene in svetne oblasti ni bil nihče tam. Res smešni so uže naši germani, ker toliko gladijo za ponemčenjem par slovenskih paglavcev!

Iz Ptujja. V kakih rokah so naše zdravniške razmere, se iz sledečega razvidi: V neki mestni hiši je zbolel otrok za davico (difteritis). Mati otroka pošlje po noči, ali še pred polunočjo po okrajnega zdravnika. Ko pa je ta zvedel, kaj je otroku, odgovori, da ne gre k boleniku, ampak naroča, naj otroka v bolnico spravijo, potem pa pošljejo po zdravnika v bolnici. Skrbna mati je vse storila, kar se jej je velelo, ter drugo jutro hitro po zdravnika v bolnici poslala. Tega ni bilo doma, ali njegova gospa soproga je obljubila, da mu bode hitro, ko domov pride, vse povedala. Pretekel je celi dan, in noben zdravnik se ni prikazal in otrok je bil celo noč in celi dan brez zdravniške pomoči, in je tudi brez te pomoči umrl. Zbolel je drugi otrok za isto hudo boleznijo, ali mati v svojej obupnosti se je zarotila, da nikdar več po zdravnika ne pošlje, in umrl je tudi drugi otrok. Zbolel je sedaj tudi tretji otrok, bode li Vsegamogočni slednjega rešil, se ne ve, omenjena zdravnika ga gotovo ne bosta.

„Slov. Narod.“

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Rumunski kralj in kraljica sta obiskala cesarjevo rodbino v Budimpešti — Delegacije so dokončale svoje zborovanje, zastran Bosne in Hercegovine so delegati zahtevali, naj se tam stavijo železnice, zlasti od Novija v Knin, od Sarajeva v Mostar in iz Banjeluke v Travnik in Senico; desetina daje tam dohodka 2.300.000 fl. Kataster bo drugo leto dodelan, vstašev se je mnogo vrnilo, a še jih je 400 v Črni gori. Da se pristanišče v Reki razširi, dovoli se 1 milijon gold. —